

Склярів А.Д. <https://orcid.org/0009-0000-9991-0239>
Радченко Л.О. <https://orcid.org/0000-0002-5149-2952>

ДІЯЛЬНІСТЬ ФЕДЕРАЦІЇ ФУТБОЛУ УЧАСНИКІВ АТО ЯК ЗАСОБУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Національний університет фізичного виховання і спорту
України

Анотація. *The article examines the activities of the Federation of ATO Participants' Football as an effective means of social, psychological, and physical rehabilitation of war veterans in Ukraine. The relevance of the study is determined by the growing number of combat veterans and the need for their successful integration into peaceful civilian life, which requires complementary approaches beyond traditional state support mechanisms. Football, as an accessible and popular sport, has significant potential for improving physical health, emotional stability, teamwork skills, and social engagement among veterans. In this context, the Federation of ATO Participants' Football represents a successful example of combining sports activities with social support and rehabilitation goals. The purpose of the study is to analyze the establishment, organizational foundations, and main areas of activity of the Federation, as well as to determine its role in the social and physical rehabilitation of combat veterans. The research is based on the analysis and generalization of information sources, historical and descriptive methods, and a systemic approach. The results show that the Federation, founded in 2015, is a nationwide veterans' public organization that unites former combatants through football. Its key projects include the All-Ukrainian League of ATO Participants, the Heroes of ATO Cup, and other national and regional tournaments, involving dozens of teams from across Ukraine, as well as international veteran teams. These activities contribute to veterans' physical recovery, psychological well-being, social integration, and the development of an active veterans' community. It is concluded that the Federation of ATO Participants' Football plays an important role in the system of social rehabilitation of war veterans in Ukraine, demonstrating the effectiveness of sport as a tool for reintegration and the formation of a positive social image of veterans.*

Keywords: war veterans, social rehabilitation, physical rehabilitation, psychological adaptation, football, veterans' sport, social integration, civil society, non-governmental organizations.

Актуальність теми дослідження. Сучасні суспільно-політичні умови в Україні, зумовлені тривалими бойовими діями та наслідками воєнного протистояння, призвели до значного зростання кількості учасників бойових дій. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема їхньої соціальної, психологічної та фізичної адаптації до умов мирного життя. Багато учасників бойових дій стикаються з труднощами реінтеграції у цивільне середовище, зниженням рівня соціальної активності та потребою у комплексній реабілітаційній підтримці. Традиційні форми державної допомоги не завжди забезпечують цілісний та довготривалий соціально-реабілітаційний ефект, що зумовлює зростання ролі громадських організацій і альтернативних підходів, зокрема використання спорту як ефективного соціально-реабілітаційного засобу.

Футбол як масовий, доступний та соціально орієнтований вид спорту має значний потенціал у формуванні командної взаємодії, розвитку почуття відповідальності, емоційної стабільності та відновленні соціальних зв'язків. Залучення учасників бойових дій до регулярної спортивної діяльності сприяє не лише покращенню фізичного стану, а й зниженню психологічного напруження та підвищенню рівня соціальної адаптації. У цьому контексті діяльність Федерації футболу учасників АТО є показовим прикладом успішного поєднання спортивної активності з соціальною підтримкою ветеранів, що обумовлює актуальність наукового аналізу її функціонування та результативності.

Метою дослідження є аналіз історії створення, організаційних засад та основних напрямів діяльності Федерації футболу учасників АТО, а також визначення її ролі у процесі соціальної, психологічної та фізичної реабілітації учасників бойових дій.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення наукових та інформаційних джерел; історико-хронологічний метод для вивчення етапів становлення федерації; описовий метод; системний підхід для комплексного аналізу діяльності організації.

Результати дослідження. Узагальнення існуючого матеріалу та аналіз наявної інформації свідчать, що Федерація футболу учасників АТО є всеукраїнською громадською організацією, діяльність якої спрямована на об'єднання учасників бойових дій у межах спортивної діяльності через футбол. Основною метою її функціонування є фізична та психологічна реабілітація учасників бойових дій, їхня соціальна інтеграція у мирне життя та формування активної, згуртованої ветеранської спільноти. Основні напрями діяльності Федерації футболу учасників АТО та їх соціально-реабілітаційне значення систематизовано у табл. 1.

Таблиця 1 – Основні напрями діяльності Федерації футболу учасників АТО та їх соціально-реабілітаційне значення

Напрямок діяльності	Характеристика	Соціально-реабілітаційний ефект
Спортивні змагання	Ліги, кубки, чемпіонати	Фізичне відновлення
Командна взаємодія	Участь у командах	Соціальна інтеграція
Соціальні ініціативи	Благодійні та сімейні проекти	Психологічна підтримка
Міжнародні турніри	Участь іноземних команд	Соціалізація, обмін досвідом

Аналіз змісту табл. 1 свідчить, що спортивні змагання, командна взаємодія, соціальні ініціативи та міжнародне співробітництво виконують взаємодоповнювальні функції та забезпечують комплексний соціально-реабілітаційний ефект. Поєднання регулярної фізичної активності з колективною формою участі у змаганнях сприяє не лише фізичному відновленню ветеранів, а й формуванню стійких соціальних зв'язків, зниженню рівня психологічної напруги та підвищенню рівня соціальної адаптації.

Аналіз наявної інформації показує, що діяльність Федерації футболу учасників АТО розпочалася у 2015 році з організації першого Всеукраїнського чемпіонату з футболу серед учасників АТО. Надалі цей турнір набув системного характеру та трансформувався у регулярний всеукраїнський змагальний проєкт – Лігу учасників АТО на Кубок Героїв АТО, яка стала ключовою платформою розвитку футболу серед учасників бойових дій в Україні.

Узагальнення існуючих матеріалів дозволяє встановити позитивну динаміку розвитку федерації: протягом кількох років суттєво зросла кількість команд-учасниць, а у сезоні 2020 року

в змаганнях брали участь близько 96 команд із різних регіонів України. Аналіз структури змагань свідчить про функціонування регіональних дивізіонів («Північ», «Південь», «Захід», «Схід», «Центр», «Київ»), що забезпечувало децентралізацію змагального процесу та рівний доступ ветеранів до участі у всеукраїнських турнірах.

Джерела також засвідчують наявність міжнародної складової у діяльності Федерації футболу учасників АТО. У змаганнях брали участь команди учасників бойових дій з країн-членів НАТО, зокрема Норвегії, Данії та Грузії, що сприяло обміну спортивним і соціальним досвідом, розвитку міжнародного співробітництва та популяризації українського ветеранського руху на міжнародному рівні.

Узагальнення матеріалів свідчить, що федерація реалізувала низку спортивних і соціально спрямованих проєктів, серед яких Всеукраїнська Ліга учасників АТО, Кубок Героїв АТО, Суперкубок Героїв АТО, Кубок Захисників України, Кубок ООС, а також турніри з футзалу. Важливою складовою діяльності федерації стали благодійні та соціальні ініціативи, зокрема акція «Мій тато – Герой!», спрямована на підтримку сімей учасників бойових дій, соціалізацію дітей та патріотичне виховання молоді.

Висновки. Федерація футболу учасників АТО відіграла важливу роль у системі соціальної реабілітації учасників бойових дій в Україні. Її діяльність підтверджує ефективність використання спорту як засобу фізичного відновлення, психологічної стабілізації та соціальної інтеграції. Подальший розвиток досліджуваного напрямку футболу сприятиме зміцненню громадянського суспільства, розширенню можливостей соціальної підтримки ветеранів та формуванню позитивного соціального образу захисника України.

Список використаних джерел

1. Федерація футболу учасників АТО: офіц. сайт. URL: <https://football.ukrazom.org/> (дата звернення: 06.01.2026).
2. Федерація футболу учасників АТО. СуперКубок Героїв АТО України 2021, 2021. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=SOVaBjH_0MM (дата звернення: 08.12.2025).